

■ VOTAZIUN FEDERALA DALS 25 DA NOVEMBER

Iniziativa per vatgas cun corna

Da tge sa tracti?

Purs che tegnan vatgas u chauras cun corna duain survegnir in zichel dapli subvenziuns che purs che tegnan animals senza cornas. Quai pretenda l'iniziativa «per la dignitad dals animals da niz agriculs». Tegnaire animals cun corna dettia dapli lavur e dovria dapli plaz, dian ils iniziants. Perquai duain ils purs er obtegnair dapli daners.

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

In scumond da scornar vadels n'exprima l'iniziativa betg. Mintga pur po vinavant tegnaire ses muvel sco quai ch'el less. Il cussegl federal quinta che las subvenziuns per vatgas cun corna cumportassan ad onn tranter 10 e 30 milliuns francs, tut tenor co che l'iniziativa vegn realisada.

L'iniziativa per vatgas cun corna è vegnida lantschada dad *Armin Capaul*. Il pur carismatic dal Giura bernais ha rimnà sez ina buna part da las suttascripziuns necessarias per l'iniziativa.

Tge pleda persunter?

Scornar saja in'intervenziun massiva ch'ils vadels supportian mo grazia a diernas e meds narcotics, dian ils iniziants. Era suenter la scornada pateschian ils animals. In nov studi da l'Universitad da Berna mussa ch'ina part dals animals ha mal anc 60 dis suenter la scornada.

Ils iniziants na pretendan dentant aposta nagins scumonds da scornar, mabain giavischan in sistem dad impuls ch'intimescha ils purs da laschar als animals lur cornas. Subvenziuns per vatgas cun corna duain vegnir cumbinadas cun la pretensiu ch'ils animals dastgian ir regularmain in il liber: l'enviern ord stalla e la stad sin pastgira u si d'alp. I sa tracta pia dad in sistem da subvenziuns sco quai ch'ins l'enconuscha gia da SORTA che custa var 15 milliuns francs l'onn.

Parolas: La ps, ils verds ed ils verd-liberals sustegnan l'iniziativa.

«La corna cuntegna ina massa saun ed è ina part dal corp», di il pur ed iniziante Armin Capaul

Tge pleda encunter?

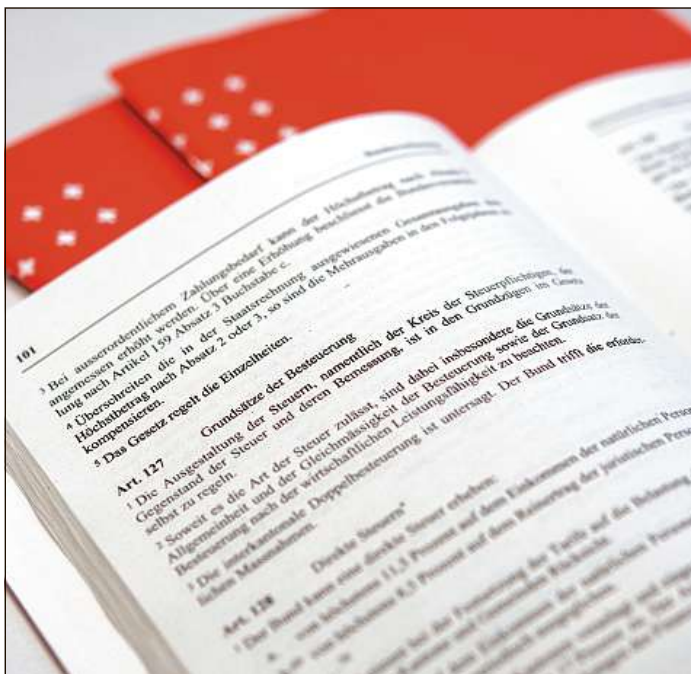
Sch'il pievel di gea a l'iniziativa ston las subvenziuns per vatgas cun corna vegnir finanziadas ord la petta da 3000 milliuns che van mintg'onn a l'agricultura. Quai vul dir ch'i dat insanu'uter damain daners.

Ils refusaders da l'iniziativa fan valair ch'igl è tant per il carstgaun sco era per l'animal main privlus da tegnaire vatgas senza corna, cunzunt en stallas libras. Vatgas cun corna vegnan per il solit rentadas. Gliez va encunter il trend da procurar ch'il muvel haja dapli moviment. Il cussegl federal refusa l'iniziativa perquai che la subvenziun per vatgas cun corna vegniss fixada per semper en la constituziun.

Scientificamain n'han ins fin uss betg pudì mussar si ch'il scornar fa donn e sminuescha il bainstar dals animals.

Parolas: La pcd, la pps e la pld recumondan da refusar l'iniziativa.

«Da relevar tuttas vatgas da corna chaschuna era dapli birocrazia», di cusseglier federal Johann Schneider-Ammann

Iniziativa cunter derschaders esters

Da tge sa tracti?

La Partida populara svizra (pps) è da l'avis che pliras da sias iniciativas ch'il pievel svizzer ha beneventà a l'urna sajan vegnidas realisadas mo a mesas, per exempel l'iniziativa cunter l'immigraziun da massa u l'iniziativa da spedir esters criminals ord Svizra. Tar la realisaziun da questas iniciativas ha la Svizra mintgamai stuì prender resguard sin il dretg internaziunal, vul dir per exempel sin las convengnas bilaterals cun l'Uniu europeica u sin il dretg uman che na lubescha betg dad expulsar ina persuna en in pajais nua ch'ella vegn torturada.

La pps ha perquai lantschà l'iniziativa «per l'autodeterminaziun» che porta er il titel «dretg svizzer empè da derschaders esters». Sch'il suveran di gea a quest'iniziativa vala: «La Constituziun federala è la funtauna da dretg suprema da la Confederaziun svizra.»

Tge pleda persunter?

Ils iniziants n'han betg en mira mo las convengnas internaziunals ed ils dretgs umans ch'èn dal reminent era francads en la Constituziun federala. Els fan cunzunt era quitads appartegnent dretgiras internaziunals ch'interpreteschan ils dretgs umans u las convengnas internaziunals. Decisiuns da questas dretgiras sto la Svizra resguardar. Per exempel dal Tribunal europeic per dretgs umans. Els derschaders a Strassburg han extendì ils ultims decennis lur giurisdicziun. Sut il titel dals dretgs umans giuditgeschan els schebain assicuranzas ston purtar ils custs per ina midada da sex, decidan dumondas davart la dismessa da rument, davart la canera dad aviuns, davart expulsions etc. Perquai porta l'iniziativa gea er il titel «dretg svizzer empè da derschaders esters».

Parola: La pps è la suletta gronda partida che batta per l'iniziativa.

«La Svizra concluda be contracts internaziunals che stattan en noss interess», di cussegliera federala Simonetta Sommaruga

Tge pleda encunter?

Sco pitschen pajais dovra la Svizra bunas relaziuns cun l'exteriur ch'èn regladas en il dretg internaziunal. Gist l'economia svizra cun ses commerzi global è avisada sin la segirezza e la stabilitad che questas convengnas porschan. Tut en tut ha la Svizra dapli avantatgs che dischavantatgs entras il dretg internaziunal.

Plinavant resti da dubitar che l'iniziativa cuntanschia propi las finamiras empermessas, sco per exempel l'expulsiun consequenta dad esters criminals. L'iniziativa preveda gea era che las disposiziuns dal dretg internaziunal stringent stoppian vinavant vegnir resguardadas. Tar lezas dumbra er il scumond da torturar. Uschia na pudess la Svizra mai expulsar in ester criminal en in stadi nua ch'el è smanatschà da tortura.

Parolas: La pcd, pld, ps, ils verd-liberals e verds recumondan da votar na.

«Ina decisiun da tschintg milliuns votants ha en Svizra dapli paisa ch'ina sentenza da set derschaders», di cusseglier nazional Hans-Ueli Vogt (pps/ZH)

Survegliar persunas assicuradas

Da tge sa tracti?

Observaziuns zuppadas han l'assicuranza d'invaliditad (AI) e l'assicuranza d'accidents (Suva) gia fatg pli baud – fin ch'il Tribunal federal a Strassburg ha criticà il 2016 ch'i manchia ina basa legala. L'AI e la Suva n'han lura betg pli pudì engaschar detectivs per observar assicurads che vegnan suspectads da retrair rentas sin las qualas els n'han nagin dretg.

En il fratemp ha il parlament stgaffì la basa legala. Organizaziuns d'impedids e sindicats n'èn betg stads d'accord cun las midadas da lescha, ma els han desistì d'in referendum. L'autura *Sibylle Berg*, l'advocat *Philip Stolkin* ed il giuven politicher *Dimitri Rougy* han dentant rabitschà ensemen las suttascripziuns necessarias, uschia ch'ils votants svizzers pon uss decider schebain detectivs socials dastgan en l'avegnir survegliar assicurads.

Tge pleda persunter?

In'assicuranza na dastga betg simplamain laschar survegliar persunas sco quai ch'i para e plascha. Ina survegliaziun è mo lubida sch'i dat indizis concrets che la persuna assicurada retira prestaziuns nungiustificadas e sch'igl è uschiglio strusch pussaivel da sclerir co ch'i stat. Ordinar in'observaziun dastga sulet in schef u ina scheffa da direcziun e betg mo il col-lavuratur che s'occupa dal cas. Per observaziuns cun instruments da GPS u cun dronas dovri la lubientscha d'in derschader. La revisiun da lescha cuntegna limitaziuns dal temp ch'ina persuna dastga vegnir observada e suttametta ils detectivs a la discreziun professiunala.

Suenter las observaziuns sto l'assicuranza infurmar ils pertutgads davart l'observaziun.

Parolas: Las partidas burgaisas – pcd, pld e pps – pledan per la midada da lescha.

«Assicuranzas socialas han l'obligaziun da sclerir giu bain il dretg sin prestaziuns – en cas excepziunals era cun in'observaziun», di cusseglier federal Alain Berset

Tge pleda encunter?

Crap da stgarpitsch è cunzunt la dumonda quant lunsch che l'observaziun dastga ir. Concret vai per suandanta disposiziun: «La persuna assicurada dastga vegnir observada mo sch'ella sa chatta en in lieu generalmain accessibel; u sch'ella sa chatta en in lieu al qual ins ha libra invista d'in lieu generalmain accessibel.» Ils adversaris interpreteschan questa disposiziun uschia ch'ils detectivs dastgassan fotografar viadent en ina stiva u chombra da durmir, tge che violass il dretg fundamenta da la sfera privata.

Plinavant teman ils adversaris che betg mo l'AI e la Suva engaschassan detectivs socials, mabain er autras assicuranzas socialas sco las casas da malsauns.

Parolas: Las partidas sanestras – ils verds e la ps – refusan la midada da lescha. Er ils verd-liberals dian na.

«Il parlament ha avert las sclusas per observaziuns exageradas», di l'anteriuur derschader federal Niccolò Raselli